

718

ՀՈՒԹԵԱՆ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ ԹԻԻ 6

NO. 6

THE SCHOOL OF LIFE

ԿԵԱՆՔԻ ԴՊՐՈՑԸ

ԳՐԵՑ

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ ԿԼԵՏԸՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Զ. ՄԱՏՔԷՈՍԵԱՆ

1921

201

4-54

ՎԵՐԱՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ ԹԻՒ 6

201

4-54

No. 6

THE SCHOOL OF LIFE

ԿԵԱՆՔԻ ԴՊՐՈՑԸ

ԳՐԵՑ

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ ԿԼԵՏԸՆ

Հրատարակութիւն Ամերիկեան Պոս Ընկերութեան

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Զ. ՄԱՏԹԵՆՍԵԱՆ

1921

6 2001

010

ՎԵՐԱՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐԻ ԱՌԹԻԻ

արիին շինող Ձեռքը, որ Նախախնամութեան ամենագոր Ձեռքն իսկ է, անսկզբ-նական դարերէ ի վեր գործած է եւ պիտի գործէ յաւիտեան: Հախառակ աշխարհս ու ազգերը յեղաւորող, վերիվայրող փոփոխութիւններու՝ նոյն այս շինող Ձեռքը, երբեմն երեւութապէս դանդաղ, երբեմն անհասկնալիօրէն բարդ, բայց տեսականապէս կ'իրագործէ Անհուն Միսէին Մեծ Ծրագիրը:

Վերջացող համաշխարհային անաւոր պատերազմը, որմէ անցաւ աշխարհս՝ իբրեւ կրակէ, իր սահմուկեցուցիչ ու անբացատրելի յեղաւորումներուն մէջն իսկ, կը հաւատանք թէ, մասն էր այն Մեծ Ծրագիրին: Այս մեծ աղէտին պատճառաւ աշխարհիս մեզ յառաջ եկան մեծ աւերներ, զորոնք վերաշինելու համար գերագոյն ճիգեր քափելու շրջան մըն է որ կը բացուի մեր առջեւ: Մեծ է նւիրական ու ցնեխական կորուստն ու աւերը. բայց մարդիկ սկսած են անմիջապէս խորհիլ անոնց վե-

էակ, որ «քաջասրտութեամբ ու պատկառանքով կ'ընդունի տիեզերքը», կը հաւատայ, ինչպէս կ'ըսէ մէկը, «թէ բանական միութեան մը մէկ մասն է այն, և անոր մէջ, անոր ետին և անկէ անդին կը գտնէ բացարձակ բան մը, որ վերջնական յենարան կ'ընծայէ իր կեանքին: Բաց աստի, հաւատքը մեզի կը սորվեցնէ թէ մեր էութեան խորքին մէջ առնչութիւն ունինք գոյութեան ամենախորին իրականութեան հետ, թէ կրնանք քաջալերութիւն և հոգեոյ խաղաղութիւն գտնել անոր մէջ և թէ կրնանք կոչել զայն Մեր Աստուածը: Ամէն հաւատք որ պատմութեան երկար ընթացքին մէջ յառաջ մղած է մարդկութիւնը, իրապէս ճշմարիտ ու կենդանի ըլլալուն չափով, դէպ այդ չուկէտը դիմած է, յաճախ բազմաթիւ առանձին շաւիղներով ու մանուածոյ ճանապարհներով, եւ ստուերներու և խաւարի երկիրներու մէջէն: Այն որով վրայ աղօտ նշոյլներ միայն ունէին ամէն սերունդներու և ազգերու կրօնները և որ յստակ ու անսխալ կերպով կը լսուի Հին Կտակարանի մարգարէներէն նախատեսուած Քրիստոսի աւետարանին յայտարարութեան մէջ, սա է թէ մեզ չըջապատող աշխարհին մէջ խորհրդաւոր կերպով մեզի յայտնուած Զօրութիւնը Մեր Աստուածն է:»

Այս Զօրութիւնն առատ ու սքանչելի պատրաստութիւն տեսած է մեր ֆիզիքական բնութեան պէտքերուն համար: Գիտենք զայս: Երբ մեր մարմինները սնունդ կը պահանջեն, լոյս, օդ, հուր և ուստեստ կայ: Եւ բանաւոր մարդու մը համար դժուար է հաւատալ թէ, երբ իր բարձրագոյն բնութիւնն իմաստութիւն, համբերութիւն, սփո-

փանք և խրախոյս կը փնտռէ, բան մը չկայ այդ պահանջին պատասխանող:

Ֆիզիքական աշխարհի մէջ սորված ենք մեր պէտքերն հոգալ՝ մեզ չըջապատող այս մեծ Զօրութեան գործողութիւններն ուսումնասիրելով, այսինքն համբերութեամբ սորվելով թէ ինչպէս պէտք է գործածել, լծակցել ու շահագործել մեզի համար պատրաստուած բնական միջոցները: Կը տեսնենք թէ Աստուած իր ճամբաները մեզի ցուցած է հանքին ու հողին, հովին ու շոգիին և վազուն ջուրին ու ելեկտրական հոսանքին մէջ: Մենք իր շաւիղներէն կ'ընթանանք և առողջութիւն, ոյժ և խնդութիւն կը գտնենք անոնց մէջ: Բոլորովին հաւատալի չէ՞ միթէ որ մեր միտքերուն ու սիրտերուն — այսինքն մեր աննիւթական մասին — համար ալ կան բնական միջոցներ, պատրաստութիւններ, ոչ նուազ բարեբար ազդեակներ, զորս կրնանք շահագործել սորվիլ, եթէ ժիր, խոնարհ ու համբերող ըլլանք:

Ֆիզիքական բնութեան վրայ մեր ունեցած փորձառութիւնը մեզի պատճառ չտար յուսալու թէ բարձրագոյն բնութեան բարի բաներն ինքնուրեքաբար պիտի հոսին մեր կեանքերուն մէջ, առանց մեր կողմէ ունէ ճիգի՝ անոնց ստացման համար: Երկրի գանձերը մերը կ'ըլլան այն ժամանակ միայն, երբ աշխատելով, տքնելով և Բնութեան օրէնքներուն հպատակելով կը շահինք զանոնք: Հոգեւոր աշխարհի շահերը մեզի պիտի չտրամադրուին ասոնցմէ աւելի դիւրին ունէ պայմանով: Պարտաւոր ենք Աստուծոյ հետ գործել սորվիլ այս աշխարհներէն երկուքին մէջ ալ: Կեանքի մեծ բա-

րիժը — գերազանցօրէն մեծ վարձը առանց որու արժէք չունի բնաւ կեանքը — Աստուծոյ հետ գործելու մէջ կը գտնուի: Եւ Աստուած չտար մեզի ունէ ուրիշ շահ, բայց միայն ինչ որ կը գտնենք բուն իսկ ծառայութեան մէջ:

Պարզ է ուրեմն թէ Սաղմոսերգութիւն աղերսը բանաւոր է: Ստոյգ է թէ մեծ Զօրութիւնը, որու գիմել կ'ստիպուինք մեր խորին խորհրդածութեան պահերուն մէջ, ոչինչ այնքան կը փափաքի ընել որքան իր ճամբաները ցուցնել, ճամբաները զորս մեզի համար պատրաստած է, որպէս զի անոնց մէջ քալենք: Արարչութեան առաւօտէն ի վեր ան կը փափաքի իր ճամբաները ցուցնել մեզի: Բնութեան բոլոր ոյժերն ամէն օր մեր աչքերուն առջեւ կը գործեն: Տարրաբանութեան ու բնագիտութեան, տեսաբանութեան ու աստղաբանութեան բոլոր օրէնքները, շոգիի, ելեկտրականութեան և Ք ճառագայթներու բոլոր ոյժերը սկիզբէն հետէ մարդուն տրամադրուած են ամէն օր: Աստուած հաղարաւոր տարիներէ ի վեր կ'ըսէ մարդոց, «Ահա ձեզի՛ գիտութիւն՝ ձեր միտքը ճշխացնելու համար, սպասարկունեք՝ ձեր հրամանները կատարելու համար, բարիքի մթերքներ ձեր պէտքերն հոգալու համար, հարստութեան, զօրութեան, վայելքի և ուրախութեան թաղաւորութիւններ՝ զայնս նուաճելու համար: Բոլոր հարկ եղածը սա է որ դուք իմ ճամբաներս սորվիք և շաւիղներուս մէջ քալէք. սնունք ձեզ պիտի առաջնորդեն յորդառատ կեանքի:» Մարդիկ դասդաղ եղան սորվելու նոյն իսկ այս ֆիզիքական աշխարհին մէջ, և Աստուած շատ համբերեց:

Սակայն երբեք իր կողմէ յօժարութիւն չպակսեցաւ առատութեան ու բարգաւաճման ճամբաները ցուցնելու սնունդ:

Ոչ ալ երբեք իր կողմէ յօժարութիւն պակսեցաւ հոգեւոր մեծ վարձքերուն ճամբաները ցուցնելու սնունդ: Ամէն օր ամէն մարդու առջեւ բաց են ամէնէն կատարեալ, հարուստ ու երջանիկ կեանքի բոլոր կարելիութիւնները: Չկայ բան մը որ արգելէ, կամ կարենայ արգելել, մարդը նկարագրի և երջանկութեան կատարելութեան հասնելէ: Եթէ կը նեղուինք, կ'ըսէ առաքեալը, մեր կողմէ կը նեղուինք: Շատ անգամ մեր հոգեւոր աղքատութիւնը մեր տգիտութեան հետեւանքն է: Չենք գիտեր թէ ի՞նչ ուղեւոր կամ ի՞նչ բանի համար գործելու ենք: Գաղափար չունինք մեզի համար մթերուած բարիքի տեսակին վրայ որ մեր ընտրութեան կ'սպասէ: Կարող իսկ չենք երեւակայել այն «բաները զորոնք Աստուած զինք սիրողներուն պատրաստեց:» Մտքի և սրտի այն յատկութիւնները, որոնցմէ զուրկ ենք և զորս մշակել պարտաւոր ենք, երբեք յստակօրէն յայտնուած չեն շատերուս: Գեղեցկութիւն չունին անոնք որպէս զի մեզի ցանկալի ըլլան: Այս պատճառով է որ ազնիւ յատկութիւններու կողմէ մեր աճումը այնքան դանդաղ է: Ոչ թէ բարին առատօրէն չտրուիր մեզի, այլ մեզի կը պակսի կարողութիւնը բարին իբր այն տեսնելու և զայն շահելու համար բոլոր սրտով աշխատելու: Մեր պէտքը սա է որ կերպով մը մեզի յայտնուի բարոյական ընտիր այն յատկութիւնը, որ մեզի անձանօթ է հիմա: Այդ իսկ է ինչ որ Յաւիտենական Բարութիւնը

միշտ կը ձգտի ընել մեզի համար: Այդ կերպով է որ մեր բնութիւններն արթննալով կը նշմարեն ու կը հետապնդեն բարին, որով անհուն Բարութիւնը կ'սպասէ պսակել մեր կեանքերը:

Քիչ մը առաջ ըսի թէ ամէն մարդու առջեւ բաց են ամէնէն կատարեալ, հարուստ ու երջանիկ կեանքի բոլոր կարելիութիւնները: Զօրեղ յայտաբարութիւն է այս և կը փափաքիմ պարզել ձեզի, հասկցնել թէ Աստուած ամէն մէկուդ կարելի ըրած է զօրաւոր, քաղցր, աղնիւ մարդ կամ կին ըլլալ ուր որ էք, թէ բոլոր հարկ եղած պատեհութիւններն ու միջոցները ձեր տրամադրութեան տակ դրած է, մանաւանդ թէ ձեր կեանքին ամենօրեայ յասկազդիմն այնպէս է որ ձեզի պատեհութիւններու անդուլ շարք մը կ'երաւելաւորէ ձեր բարձրագոյն ընդունակութիւններն օգտագործելու համար:

«Բայց քարոզիչն ի՞նչպէս գիտէ,» կը հարցնէք, «թէ կեանքիս յայտագիրն ի՞նչ է: Ի՞նչպէս գիտէ թէ, որո՞նց հետ գործ ունիմ և ի՞նչ են գործերս, խնդիրներս ու պէտքերս:» Կը պատասխանեմ թէ անհրաժեշտ չէ որ գիտնամ ես: Իմ յայտարարութիւնս ուղիղ է, ձեր վիճակն ի՞նչ ալ ըլլայ: Վասն զի վստահ եմ թէ դուք ո՛վ ալ ըլլաք, ի՞նչ պարագաներու մէջ ալ գտնուիք, ձեր գործերն ու փորձութիւններն ի՞նչ ալ ըլլան և ո՛րքան անհաճոյ, դժբախտ կամ վտանգաւոր՝ մարմնի կամ հոգւոյ, ամէն օր, ամէն ժամ, ու ամէն վայրկեան, ձեզի պատեհութիւն կը բերէ, ու պիտի բերէ, ընկու, խօսելու, խորհելու և զգալու ճիշտ այն բանը, խօսքը, խորհուրդը և փափաքը որ լաւագոյնն է

այդ վայրկեանին: Եւ եթէ այսպէս ապրիք օրն ի բուն, հետեւողական և անխտոր կերպով, ամէն օր ոսկեղէն օր մը կ'ըլլայ ձեր մարդկութիւնն ընդլայնող, ձեր տեսութեան հորիզոնն ընդարձակող, ձեր երջանկութեան աղբիւրները խորացնող:

Նկատողութեան առնենք իսկոյն ամէնէն ձախորդ ու խորշելի կարելիութիւնները: Ենթադրենք թէ շատերդ ստիպուած էք անհաճոյ շատ բաներ ընել: Լուս. ձեզմէ չեմ պահանջեր շնորհակալ ըլլալ ատոր համար, այլ շնորհակալ ըլլալ մանաւանդ այն կարողութեան համար, որով այդ անհաճոյ բաները պէտք է կատարել հաւատարմօրէն և առանց տրտուելի: Եւ այդ ոգւով կատարուած ամէն անհաճոյ գործ բարենիշ մը կը շահեցնէ ձեզի և աւելի լաւ ու աւելի զօրեղ այր կամ կին կը դարձնէ ձեզ:

Շատ հաւանօրէն շատերդ կ'ստիպուիք երբեմն անարգանք, վեհաս և անիրաւութիւն կրել: Արդ կարելի է որ ձեր պարտքն է բողոքել: Բայց եթէ արդարեւ այդ է ձեր պարտքը, կրնաք բողոքել անխռով, պաղ արեամբ, առանց կիրքի կամ բռնութեան: Այն ժամանակ այդպիսի ամէն փորձութիւն կը ղօրացնէ և կ'ազնուացնէ ձեզ: Կարելի է որ աւելի լաւ է անգիտանալ անիրաւութիւնը և մոռնալ: Շատ անգամ նախընտրելի է այս, վասն զի երբեմն ամէնէն յաջող զիմադրութիւնը բնաւ չդիմադրել է: Եւ եթէ այս պատեհութիւնը ներկայանայ ձեզի, մի փախցնէք: Վնասուելով հանդերձ քաղցր, աղնիւ ու վեհանձն ըլլալ — ասկէ աւելի ընտիր ի՞նչ բան կրնայ պատահիլ ունէ մարդու:

Կարելի է որ ցաւ ու տառապանք է ձեր բաժինը : Բայց ցաւ ու տառապանք ամէնուս կը բերեն համբերող , արի և զուարթ ըլլալու պատենութիւնը : Մեր Փրկութեան Առաջնորդին համար ըսուեցաւ թէ չարչարանքով եղաւ կատարեալ , և Աստուծոյ հաւատացող և զՔրիստոս յիշող ամէն անձի համար տառապանքի հրաւերը Քրիստոնէաւայել զիւցաղնութեան հրաւեր պիտի ըլլայ : Մարդկային էակներու ամէնէն ընտիր յատկութիւնները տառապանքի համբերելով կ'ստացունին :

Փոքր հոգեր ու տաղտուկներ պիտի նեղեն ձեզ ամէն օր : Ոչ մէկս գերծ ենք անոնցմէ : Մեզի կ'սպասեն ամէն կողմ : Եթէ մեր խորհուրդներուն մէջ՝ տեղ տանք անոնց , կը խաթարեն մեր կեանքերը : Սակայն այս գրգռիչ փոքր նեղութիւններուն մէջ մին ի՞նչ է , եթէ ոչ՝ անձնազսպութեան հրաւեր մը : Անոնցմով չխռովիլ , թոյլ չտալ որ անոնք զայրացնեն կամ դառնացնեն մեզ , սիրով ու փութով գոհացնել ինչ արդար պահանջ որ մեզի կը ներկայացնեն և ապա միտքէ հանել զանոնք — ահա ոսկեղէն կարելիութիւնը որ պահուած կը մնայ այս տաղտուկներէն իւրաքանչիւրին մէջ : Անոնց ամէն մէկը ձեզի նոր պատենութիւն մը կը բերէ քաղցրաբարոյ մնալու , ձեր բարկութիւնը զսպելու , անզուսպ լեզուն սանձելու : Կեանքի մէջ մեր մեծագոյն յաղթանակներուն մէկ մասն այսպիսի փոքր նեղութիւններու համբերելով կը շահինք :

Աւելի կատաղի փորձութիւններ պիտի գան ձեր վրայ : Որդին մարդոյ չկրցաւ անոնցմէ խուսափիլ , դուք ալ պիտի չխուսափիք : Պիտի փորձուիք ձեր կիրքերով , ձեր տենչերով , ձեր տկա-

րութիւններով , ձեր ցանկութիւններով , ձեր ընկերներուն բարի համարման բաղձանքով , ծաղրուելու երկիւղով : Պիտի փորձուիք անհաւատարիմ , անմաքուր և գծուծ ըլլալ , հաւատարմութիւնը շահու գոհել , շահն իրաւունքէ և ազնուութենէ վեր դասել , պատասխանատուութենէ խոյս տալ , ձեր անձնական օգուտն հանրայինէն գերադաս համարիլ , այրեր ու կիներ իբրեւ գործիք գործածել , հաճոյքը պարտականութենէ վեր դնել : Ամէն օր և ամէն ժամ պիտի փորձուիք թողուլ որ ձեր ընթացքը ձեր դադափարականներէն հեռու մնայ :

Սակայն ի՞նչ են բոլոր այս փորձութիւնները : Ոչինչ , բայց եթէ պատենութիւններ զիմադրութեան , պայքարի և յաղթութեան : Ձեր կատարելութեան թշնամի և ձեր խաղաղութեան խանգարիչ կը համարիք զանոնք : Այդպէս են , այո , վատերու և տկարներու համար : Անոնց ամէն մէկը ելլելու և կոռելու կոչ է ձեր ներսի մարդուն ուղղուած : Կարելի չէ բռնադատել ձեզ որ ձեր դադափարականներուն անհամապատասխան վարք մը ունենաք , վարք մը՝ որ գիտէք թէ ծուռ է : Կրնաք այսպիսի ամէն թելադրութեան դէմ մաքառիլ և յաղթել : Գիտէք թէ կրնաք : Հոգ չէ՝ ի՞նչ ձեռով կը ներկայանայ ձեզի փորձիչը , կրնաք ելլել և դիմագրաւել զինք , կրնաք հրամայել որ դուրս երթայ ու կորսուի : Չկայ արարք մը աւելի ուրախարար քան աքացի զարնել ու վար գլորել Սատանան և ուժգին փակել դուռն անոր ետեւէն : Այսպիսի արարքէ մը ետեւ ձեր գործին կը վերադառնաք դուք սա զգացումով թէ ապրիլը լաւ

բան է: Արդարեւ չէք կրնար, հոգ ընելով ու փափաքելով, կանգուն մը աւելցնել ձեր ֆիզիքական հասակին վրայ: Բայց կրնաք, ամէն սնդամ որ չար թելադրութեան մը դիմադրէք արիւրար, մէկ երկու մատնաչափ աւելցնել ձեր բարոյական հասակին վրայ: Փառաւոր, փառաւոր են պատեհութիւնները, որ ամէն օր ամէնուս կու գան, արի այրեր ու կիներ հանդիսանալու՝ հաւատքի բարի պատերազմին մէջ:

Թերեւս ձեր առօրեայ շաւղին վրայ տեղ մը մեծ վիշտ մը պահուած է, վիշտ մը՝ որ պահ մը պիտի խաւարեցնէ ձեր երկինքը և ծանր բեռի պէս ճնշէ ձեր սիրտը: Ի՞նչ պիտի ընէք, եթէ դայ այն: Պիտի կքի՞ք անոր տակ, պիտի դառնանաք ու խստանա՞ք, պիտի թողո՞ւք որ չարաշուք ստուեր մը ձգէ ձեր և բոլոր ձեզի մօտեցողներուն կեանքին վրայ: Եթէ իբրեւ ճակատագիր ընդունիք զայն, այդպէս պիտի ընէ, պիտի խամրեցնէ ձեր կեանքը: Բայց պէտք չէ որ այդպէս ընէ: Պէտք է որ ձեզի բերէ կեանքի բոլոր շահերուն ամենամեծը, ամենաճոխը, ամենապատուականը: Այս է անոր կոչումը: Եթէ գործածէք զայն պարտուպատշաճ կերպով, այս պիտի ըլլայ անոր պտուղը: Ճշմարիտ ու խորաթափանց է բանաստեղծին տեսութիւնը, երբ կ'երգէ.

Ամեն մէկ ցաւ, քեքել քե ծանր,
Հրեցակ սեպե դուն երկնառափ
Եւ ընդունիլ փութա պաւսուով:
Այն ինչ մեկն սեմեդ մեղմով,
Արտօնութիւն խնդրե մաքրեյ
Սուրբ երկնային ոսկերն անոր:

Ապա սեղան պարզի դու ճոխ,
Երեսդ ոչինչ մըքագնէ բող,
Աշխարհային ոչ մէկ խորհուրդ
Ջնջէ անդորր բու հոգւոյդ
Եւ եղծանէ ցոյցդ յարգանքի:
Վիտեսն ալ պէտք է, նրման ժպի,
Ըլլայ համակ լուրջ, վեհ, խաղաղ,
Մաքուր կազդոյր ազատարար,
Փոքր հոգեք վանող եւ սուրբ,
Վրսեմ խորհուրդ յար արծարծող:

Այսպիսի է վշտին պաշտօնը: Այսպիսի են մեծ ու գեղեցիկ պարգեւները զորս վիշտն իր ձեռքով կը բերէ անոնց որ զինք իբրեւ Աստուծոյ պատգամաւորը կ'ընդունին: Եւ եթէ, երբ ձեր նեղութիւնը գայ, փոխանակ անօգուտ տրտունջներով ու ողբերով անոր դէմ բորբոքելու, կենաք միայն ու հարցնէք թէ ի՞նչպէս կրնաք լուսագոյնս գործածել ձեզի եկած պատեհութիւնը, ի՞նչպէս կրնաք զգուշանալ որ ձեր բեռն ուրիշներ չջախջախէ, ի՞նչպէս կրնաք ձեր վիշտէն դադար մը կորզել՝ ուրիշներու հոգերը կրելով, ի՞նչպէս կրնայ այս տառապանքին սրբարար ազդեցութիւնը ձեզ աւելի ազնիւ, քաղցր, օգտակար և կարեկից ընել, այն ժամանակ ձեր վրայ պիտի կատարուի Սուրբ Գրոց սախօսքը թէ «նեղութիւնը համբերութիւն կը գործէ, և համբերութիւնը փորձառութիւն, ու փորձառութիւնը՝ յոյս», և պիտի սկսիք ըմբռնել թէ ձեր մեծ վիշտը ձեր հոգւոյն մեծ պատեհութիւնն է եղաւ: Ստուգիւ այս եղած է ամէն դարու մէջ փորձառութիւնն անհամար բազմութիւններու, որոնք

իրենց վիշտերով ճոխացած ու աղնուացած գտան
իրենց կեանքերը :

Ահա հապճեպով ներկայացուցի ես ձեր առօր-
եայ կեանքերուն ամէնէն հասարակ դէպքերէն մէկ
քանին , որոնք ամենաձախորդ կը թուին , եւ
գտանք թէ անոնց ամէնն ալ կրնան , եւ յայտնա-
պէս կոչուած են , ըլլալ նկարագրի պատենութիւն-
ներ : Ահա այս փորձառութիւններով է որ կը շահ-
ուի կեանքի պատկը : Արդարեւ բոլոր այս բա-
ները — նեղութիւններ , անիրաւութիւններ , տա-
ռապանքներ , հոգեր ու տաղտուկներ , փորձու-
թիւններ ու վիշտեր կրնան մեղի մնաւ ու անէծք
ըլլալ — մահուան հոտ դէպ ի մահ : Սակայն պարզ է
թէ այդպէս ըլլալ սահմանուած չեն , թէ ա-
մէնն ալ ամենաբարձր արժէքով պարգեւներ ու-
նին իրենց ձեռքը , թէ իրենց մէն մին կոչ կ'ընէ
մեր ներսի մարդուն , թէ երբ արժանաւոր կեր-
պով ընդունինք զանոնք , կեանքի ընդլայնում եւ
աղնուացում պիտի գտնենք չնորհիւ անոնց :

Բոլոր խօսքերուն մէջ , սակայն , ենթադրուե-
ցաւ ցարդ թէ մենք այն ժամանակ միայն կրնանք
ուղիղ շարժիլ մեր փորձառութեան տաղնապալի
այս պահերուն մէջ , երբ ճանչնանք թէ Աստուած
ներկայ է մեր կեանքերուն մէջ եւ զգանք թէ մե-
զի պաշտպան ու առաջնորդ է բոլոր այս փորձա-
ռութիւններուն մէջ : Փորձութեան այս բովերէն
ուղիղ կերպով անցնիլ տուողը մեր սա հաւատքն
է թէ ինք ամէն բանի մէջ եւ ամէն բանէ վեր է ,
ու կարող է զանոնք մեր բարւոյն ծառայեցնել :

Տր. Պուշնըլ մեծ քարոզ մը ունի սա խորա-
գրով , «Ամէն մարդու կեանքն Աստուծոյ ծրագիրն է» :

Թէ բաներն անոր որոշ իշխանութեան տակ են՝
բացայայտ է : Թէ բովանդակ Բնութիւնն է «փո-
խադարձութեան մեծ դրութիւն մը , ուր մասը
մասին կը պատասխանէ փութով , եւ այսպէս կը
կազմէ համայնապարփակ ու փառաւոր ամբողջու-
թիւն մը ,» անվիճելի է : Հաւանական չէ՞ միթէ որ
անձերու համար անոր խնամքը գէթ նոյնքան կա-
տարեալ ըլլայ որքան իրերու համար : Ծնճողուկ մը
«գետինը չիյնար առանց ձեր Հօրը ,» ըսաւ Յիսուս
եւ «չառ ճնճողուկներէն լաւ էք դուք :» «Ասկէ կը
հետեւի թէ ,» կ'ըսէ Տր. Պուշնըլ , «ինչպէս Աստ-
ուած մեր գոյութեան նպատակը որոշելու պահուն
լաւագոյն կարելի նպատակը պիտի ընտրէ , նոյն-
պէս ալ զայն ձեռք բերելու լաւագոյն կերպը պիտի
սահմանէ մեզի համար : . . . Այսպէս մինչ քայլ առ քայլ
կը յառաջանաք դուք փորձառութեան ձեր ընթացք-
ներուն մէջ , կը պարզուի ձեզի թէ ինչ որ կը
հարկադրուիք ընել կամ կրել , ինչ բանի որ կը
հարկադրուիք կարօտիլ , ինչ բան որ կը հարկադ-
րուիք լքել կամ նուաճել , ճշտիւ լաւագոյնն է ձեզի
համար : Զեր կեանքը դպրոց է ճշտիւ ձեր դասին
եւ ձեր գոյութեան վերջնական նպատակին յար-
մարցումն :»

Այս հաւատարմութիւնն է որ մեզի կարելի կը դարձնէ
քաջութեամբ ու ցնծութեամբ ողջունել բոլոր այս
դժնդակ փորձառութիւնները : Կը հաւատանք թէ
բարի Աստուծոյ մը ձեռքն ենք : Կը հաւատանք թէ
ասոնք իր ճամբաներն են որոնց մէջ կը քայլենք
մենք եւ թէ ինք մեզի հետ է անոնց մէջ , Հետեւա-
պէս երբ ձախորդութեան , անիրաւութեան , ցաւի ,
նեղութեան , փորձութեան եւ վշտի պատահինք ,

կ'ենթադրենք թէ մեզի օգտակար են անոնք և թէ, երբ արիարար ու սիրով համբերենք, պիտի ընդունինք անոնցմէ ճիշտ այն կրթութիւնը որ մեզի պէտք է, և երբ այս ենթադրութեամբ կը գործենք, կը տեսնենք թէ այդ արդիւնքը կու տայ:

Բայց ցարդ դիտեցինք մեր առօրեայ կեանքին մութ կողմը միայն: Այդ մութ բաներուն բարոյական նպատակները փնտռեցինք, և գտանք ինչ որ կը փնտռէինք: Տեսանք թէ բարոյական օգուտներ և շատ բարերար օգուտներ ունին անոնք: Սակայն մեր կեանքն ամբողջովին այս մութ գոյնով չէ: ԶԱտուած գտանք խաւարին մէջէն անցնող շաւիղներուն մէջ, բայց ամէն շաւիղ խաւար չէ: Կեանքի դպրոցին կրթութիւնը լաւ է, բայց լոկ կրթութիւն չէ: Նկարագրի մեծ պատեհութիւններ կը տրուին մեզի, երբ դժբախտութիւններու կը պատահինք, կը համբերենք, կը դիմադրենք կամ կը յաղթենք: Բայց մեծ պատեհութիւններ ալ կը տրուին կեանքի բարիքը ողջունելու և փայփայելու: Ամէն օր մեր կեանքերը գիտութեամբ, դատողութեամբ, տեսլականով, համաչափութեամբ ու գեղեցկութեամբ կերտելու պատեհութիւններով լեցուն է: Ամէն օր կը տանի մեզ ազնիւ ցուակցութեան և օգտակար ծառայութեան շաւիղները:

Կեանքի ինչ փառաւոր կարելիութիւններ կը բացուին ամէնուս առջեւ, եթէ միայն արթուն ըլլանք ու տեսնենք և արագութեամբ խլենք զանոնք: Կեանքի դպրոցին ընթացքը շատ ատակ է ընդարձակման: Եթէ յօժարինք հետեւիլ ուր կ'առաջնորդէ Մեծ Վարդապետը, և ընդունիլ ինչ որ

ինք կ'սպասէ հաղորդել, ընդարձակ տեղ մը պիտի տարուինք: Վասն զի «երկինք անոր փառքը կը պատմէ, և երկնից հաստատութիւնը անոր ձեռքերուն գործերը կը ցուցնէ: Օրը օրին կը յայտնէ խօսքը, ու գիշերը գիշերին կը ցուցնէ գիտութիւնը:» Սքանչելի այս տիեզերքին բոլոր փառքը կը տրուի մեզի ձրիապէս: Զկայ մէկը այնքան թշուառ որ չխորհի ոտքերուն կոխան եղող բիւրեղներու իմաստին վրայ, կամ չհրճուի ճամբունքով ուռճացող գեղեցկութեան վրայ, կամ չհիանայ գետին ընթացքին կամ բլրին կորութեան վրայ, կամ չերկրպագէ մայրամուտի մեծվայելչութեան առջեւ կամ գիշերուան աստղերուն տակ: Լըջամիտ մարդուն համար թեթեւ բան չէ աղաղակել, «Ով Տէր, քու ճամբաներդ ցուցուր ինծի, քու ճշմարտութեանդ մէջ ինծի առաջնորդէ:» Գիտէ ան թէ իրեն սքանչելի բաներ պիտի յայտնուին, եթէ միայն բաց ըլլայ իր միտքը և ընդունի զանոնք:

Ուսման, խորհուրդի և խորհրդածութեան պատեհութիւնները շահիլ մեզմէ ոմանց համար աւելի դիւրին է քան ուրիշներու համար: Բայց սակաւաթիւ են անոնք որ չեն կրնար անարդ գործածութենէ քիչ մը ժամանակ խնայելով այսպիսի գործերու յատկացնել եթէ իրապէս կը ցանկան անոնց: Շատերս անտարակոյս շատ աւելի լաւ վիճակ պիտի ունենայինք, եթէ շատ բան որու բարձր յարգ կ'ընծայենք հիմա՝ երբեմն երբեմն զոհէինք անդորր ժամ մը վայելելու համար մեր լաւագոյն ետերուն և մեծ Ընկերոջ հետ:

Իմ ջանքս է ձեզի ապացուցանել թէ լիագոյն, ճոխագոյն եւ երջանկագոյն կեանքի կարելիութեան

թիւնները բաց են ամէնուրեք առջեւ: Եւ կ'ուզեմ որ ըմբռնէք թէ մեծ ու ներշնչող բարեկամութեան այս պատեհութիւնը կը տրուի ձեզի ձերիս պէս, և թէ կրնաք, եթէ ուզէք, անոր ասպարէզ տալ ձեր կեանքին մէջ:

Բայց զեռ չեկայ այն ճշմարտութեան, զոր կ'ուզեմ շեշտել ձեզի: Քիչ մը առաջ ըսի թէ ձեր կեանքին ամէնօրեայ յատկագրի՞ծն այնպէս է որ ձեր բարձրագոյն ընդունակութիւնները գործածելու համար առիթներու անընհատ շարք մը կ'երաշխաւորէ ձեզի: Վստահ եմ թէ, եթէ ձեր պատեհութիւններուն լիակատար մէկ ցուցակը պատրաստէք ձեր կեանքին ունէ հասարակ մէկ օրուան համար, պիտի տեսնէք թէ ճշմարիտ է այս: Կը խոստովանիմ թէ ո՛ր ատեն որ ասոր վրայ կը խորհիմ, խորապէս կը տպաւորուիմ ի տես այն պատեհութիւններուն որ ամէն օր ամէն մարդու կողմէ իր լաւագոյն եւր զարգացնելու համար: Այս այսպէս պիտի ըլլար աւելի կամ նուազ, եթէ ապրէիք դուք մարդոց ունէ խմբակի մէջ: Բայց Քրիստոնեայ այս համայնքին մէջ մեր կեանքը կարծես կազմակերպուած է մեր լաւագոյն յատկութիւններն ի յայտ բերելու համար:

Առաւօտուն երբ կ'արթննաք, ձեր իսկ տունէն սկսէք: Մի տարակուսիք ընաւ, հոգ պատեհութիւն պիտի գտնէք ձեր բարձրագոյն յատկութիւններն յայտնելու: Ահա առիթ մը, զոր փախցնելու չէք: Զեր մօտ գտնուողներուն հանդէպ հոգածութիւն, զուարթութիւն, յարգանք, համակրութիւն, բարեացակամութիւն և ձեռնտուութիւն լաւ սկզբնաւորութիւն մը պիտի ըլլան օր-

ուան ձեր գործին և կրնան ամբողջ օրը պայծառացնել մէկուն կամ ոմանց համար զոր ձեր ետեւը կը թողուք: Եւ երբ կը մեկնիք տունէն, կրնայ դրացի մը տեսնուիլ, զոր կարելի է սիրալիբ ողջոյնով մը ուրախացնել: Հանրակառքերուն մէջ առիթ կը գտնուի մեծուրանք և բարեկամութիւն ցոյց տալու: Վերելակի վարիչ տղան, զրասնեակի սպասեակը և տախտակ սրբող աղախինը մարդ էակներ են, որոնց ժպիտ մը տալ կամ անոյ խօսք մը խօսիլ վատնում չէ ընաւ: Եւ մինչ օրն իրիկուն կ'ըլլայ և ամէն տեսակ կապութիւններ, կապակցութիւններ և փոխանակութիւններ տեղի կ'ունենան, ո՛րքան պատեհութիւններ կ'ըլլան ճշմարտութիւն, անաչառութիւն, քաջութիւն, համբերութիւն, ազնուութիւն, անձնուզսպութիւն, համակրանք և մարդկային քաղցրութիւն ի յայտ բերելու: Այս ամէնը օրուան գործին մէջ: Որպիսի՞ դպրոց, որպիսի՞ վարժութիւն է այս ամէն ազնիւ յատկութիւններու, եթէ միայն ընտրենք այդպէս համարիլ և այդպէս ընել զայն: Ամէն մարդ կրնայ հասկնալ թէ այսպէս ըլլալ կոչուած է կեանքը, եթէ քիչ մը մտածէ անոր նշանակութեան վրայ: Եւ եթէ միայն ըմբռնէք թէ օրուան ամբողջ գործին մէջ նոյնինքն Մեծ Վարդապետը, մատը չուրթին վրայ, անտեսանելի և առանց երբեք խառնուելու, միշտ մեզի մօտ կը գտնուի, որպէս զի ցուցնէ ուղիղ տեսակէտը, թեկադրէ ուղիղ դիրքը, օգնէ խորհիլ, խօսիլ և ընել ինչ որ ուղիղ է, այն ժամանակ կ'զգաք թէ կեանքի այս դպրոցին գործերը, ո՛րքան ալ խիստ ըլլան, կարելի է գործել ամէն օր սիրով, ամէն օր տրիութեամբ ու խայտանքով:

Ո՛վ ալ ըլլաք դուք, գործունէութեան ի՛նչ գծի ալ վրայ ըլլան ձեր շաւիղները, պատեհութեան նոյն տեսակները կ'սպասեն ձեզի ամէն օր: Տան մէջ մայրին, դպրոցին մէջ ուսուցչին, խանութին մէջ գործաւորին, գործասեղանին ետին վաճառորդին, գրասենեակին մէջ սղագրին, խաղաՎայրին վրայ դպրոցականին, հիւրանոցին մէջ տանտիրուհւոյն, խոհանոցին մէջ աղախնին, ամէն օր առիթներ կու գան հաւատարիմ, արի և ազնիւ ըլլալու, պատեհութիւններ իրենց լուսագոյնն ընելու, կոչեր ու հրաւերներ իրենց լաւագոյն ընութիւնն ի յայտ բերելու: Հոգ չէ ո՛րչափ ալ աննշան և առանձին ըլլայ ձեր ուղին, եթէ մարդ էակներու մէջ է, այս բախտը պիտի ունենաք անշուշտ: Ամէն օր, օրուան մէջ ալ ստէպ, առիթ պիտի ունենաք ըսելու այն խօսքը կամ ընելու այն բանը, որ պիտի ընդարձակէ և ճոխացնէ ձեր նկարագիրը և ուրիշներու կեանքի հոտ պիտի ըլլայ կեանքի համար: Այս է կեանքը, ձեր կեանքը. այս է կեանքի նպատակը. այսպէս կազմակերպուած է յաւիտեանական իմաստութեանէն՝ ասպարէզ ու պատեհութիւն ընծայելու համար ձեր լաւագոյն եսին: «Վասն զի կեանքը, ուրախութեան և թշուառութեան, յուսոյ և երկիւղի բոլոր իր պտուղներով, ով ծերունի բարեկամ, հաւատա, մեր մրցանակի ասպարէզն է, ուր սէր պիտի սորվինք, այսինքն թէ սէրն ի՛նչ կրնայ ըլլալ, ի՛նչ եղած է արդարեւ, և ի՛նչ է:»

Խօսեցայ ես ծառայութեան և հաւատարմութեան այն պատեհութիւններուն վրայ միայն որ մեզի կու գան մեր օրական պարտականութիւններու ընթացքին մէջ: Ասոնք արդարեւ կեանքի

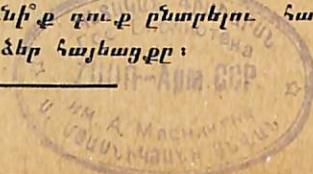
դպրոցի գործին զլիսաւոր մասը կը կազմեն: Եթէ լաւագոյն կերպով գործածենք զանոնք, այրութեան և կնութեան պսակը պիտի շահինք անշուշտ: Սակայն մեր գործէն դուրս ալ անհամար առիթներ կան օգնելու և ծառայելու, գործելու և կոտելու, մեր կարողութիւնները գործածելու արիւթաբար ու բարիաբար: Համայնքին համար անշահախնդրական աշխատութիւն, զրկեալներու հատուցում ընելու, վշտացեալներ մխիթարելու և ընկեր արաւրածներու վիճակը բարելաւելու ջանքեր, և ամէն գեղեցիկ գործ զոր եկեղեցին իր կոչման նորոգ գիտակցութեամբ ձեռնարկած է կատարել, մեզի ներկայացող պատուական պատեհութիւններ են, որոնցմով կրնանք մտնել այն կեանքը, որ կեանք է ճշմարտագէտ: Չենք կրնար արդարեւ պատասխանել սիրոյ սպասարկութեան այս բոլոր կոչերուն: Ասոնք անհամար են թուով, հետեւապէս անհար է ամէնն ալ ընդունիլ: Սակայն կրնանք անոնց մէջ բաւական բան գտնել մեր համակրանքը գրաւող, մեր լաւագոյնն ի յայտ բերելու հոյակապ առիթներ ընծայող և միեւնոյն ժամանակ կեանքը մեր կարօտագոյն ընկերներէն ոմանց համար գնահատման աւելի արժանի հանդիսացնող:

Այս է ուրեմն կեանքը: Այս է կեանքը: Ահաւասիկ բացառանշութիւն մը, որ գրեթէ միշտ թաղծագին չեշտ մը ունի, լռելիայն իմացներով թէ կեանքն է նեղութիւններու, տաղտուկներու, տանջանքներու, եղբարդէպիւրու կոյտ մը, թէ չկրնար ըլլալ աւելի լաւ բան քան ծանր բեռ մը, թէ մեր միակ ընելիքն է ակոյս սեղմել ու կրել զայն: Հարկաւ կրնաք այդ գաղափարն առնել անոր վրայ. շատերու տեսութիւնն այդ է: Բայց ես

Ջանացի ցոյց տալ թէ կարելի է տարբեր տեսու-
թիւն մը կազմել: Եւ կարծեմ յաջողեցայ պարզել
թէ այդ միւս տեսութիւնը բանաւոր է, թէ կը
յարմարի իրողութիւններուն: Ջանացի ցուցնել թէ
կեանքը, ձեր կեանքը և իմս, ամէնէն խոնարհ
և ամէնէն անփառունակ կեանքը, լեցուած,
խոշորած է ամենագեղեցիկ, ամենափառաւոր
պատեհութիւններով, թէ անոր անպաճոյճ կողմն
խսկ ընդելուզուած է այրական ու կնոջական ա-
ռաքինութիւններ փայլեցնելու սքանչելի առիթ-
ներով, թէ ամէն օր և ամէն ժամ ճակատագրի
մեր բարի հրեշտակները, մեզի հծծելով, երգելով
և աղաղակելով, հրաւէր կը կարդան որ անմահ
արժողութեամբ գանձեր խլենք Ժամանակի բաց
ձեռքէն:

«Կեանքն է անիծեալ բաներու շարք մը եւ
և ոչ այլինչ.» կ'ըսէ դաժան յոռետեսը: Մենք
կը խնդանք այդ շնական դիտողութեան վրայ եւ
մեր ծիծաղն ապացոյց է թէ գիտենք որ այդ դի-
տողութիւնը ճշմարիտ չէ: Եւ չենք կրնար, երբ
բոլոր իրողութիւններն զգուշութեամբ քննենք,
չըմբռնել թէ կեանքն է, որպէս Աստուած սահմա-
նեց զայն, գեղեցիկ ու օրհնեալ բաներու շարք մը
միայն, և թէ երբ հասկնանք անոր Աստուածային
նպատակը և անոր համաձայն ապրինք, ամէն բան
մերն է — «թէ՛ աշխարհ, թէ՛ կեանք, թէ՛ մահ,
թէ՛ ներկայ բաները և թէ՛ գալիքները. ամէն բան:»

Կեանքի այս հայեացքներէն մին կամ միւսը
պարտաւոր ենք ընդունիլ և ըստ այնմ ապրիլ:
Դժուարութիւն մը ունի՞ք գուք ընտրելու համար
թէ ո՛րը պիտի ըլլայ ձեր հայեացքը:

0027234

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0027234

718

ՎԵՐԱՇԽՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ

Արդե՛հ իսկ հրատարակուած

	դան.
Թիւ 1 ԿՆՈՋ ՄԸ ՀԱՒԱՏՔԸ	25
» 2 ՅՆԾՈՒՄԻ ԵՐԿԻՐԸ	15
» 3 ԵՐՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ ՄԱՐԴԿՈՒԹԵԱՆ ՀԻՄ	25
» 4 ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ԱՆՄԱՀՈՒԹԵԱՆ	20
» 5 ԱՃՈՒՄ	25
» 6 ԿԵԱՆՔԻ ԴՊՐՈՅԸ	20

Հետգնե՛տ հրատարակելի

Թիւ 7 ՔԱՋԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԱՒԵՏԱՐԱՆԸ
» 8 Ո՞Վ Է ՅԻՍՈՒՄ ՔՐԻՍՏՈՍ
» 9 ՅԻՍՈՒՄ Ի՞ՆՉ ԿՐՆԱՅ ԸՆԵԼ ԶԻՍ
» 10 ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐ
» 11 ՄԵԾ ԸՆԿԵՐԸ
» 12 ՄԱՐԴՈՒ ՄԸ ՀԱՒԱՏՔԸ

Գի՛ն 20 դանեկան